

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu iese de doua ori pe septimana: joi si Dumneca. — Prenumeratiunea se face la Sabiu la espediara foiei; pe sara la c. r. porc, cu bani gata, prin scrisori facute, adresate catre espediara. Pretul prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Nr. 37. ANULU XII.

Sabiu, in 10 Maiu 1864.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratiile se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. s'ulu cu litere mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. s. pentru a treia repetare cu 3 1/2 cr. v. fa

Starea actuala a Romanici.

(Din „Bucimulu“)

(Continuare si capetu.)

Sa vedemu acum, deca si politica, ce pretindeti voi ca aru trebui sa avemu cu strainii, este ratiunabile. Suveranitatea noastra se bazeza pe neutralitatea noastra chiaru; violandu-ne noi insine acesta neutralitate, nu vomu clati ore si suveranitatea noastra? Voindu noi, — fia disu in trecut, — sa damu eroilor poloni si vitezilor unguri ceea ce negresitu ei, fiindu in starea noastra, nu aru poté sa ne dea noue, ceea ce ei nici odata nu ni-au datu noue candu au potutu sa ne dea; voindu noi sa facemu tier'a noastra cea libera, in virtutea neutralitatii, in care a pus'o tractatulu din Parisu, unu bulevardu justeloru revolutiuni polona si magiara; voindu noi sa deschidemu fruntariile nostre trecerei acestoru revolutiuni in colone si cu mana armata, ca sa marga sa-si verse sangele lor acolo unde-i chiama patriele lor iubite, — nu ve temeti de locu, ca cercandu-ne sa adjutam noi aceste patrie nenorocite, vomu omori patri'a noastra, si vomu omori-o fara incredintiarea, ca vomu poté, prin mortea ei, sa damu vietia patriei Poloniloru si Unguriloru? Este positiunea noastra, ca sa voimu sa luamu noi initiati'a la ajutoriulu ce trebuie sa dea poporele cele libere si fericite poporeloru subjgate si nenorocite? Candu natiunile cele mari, candu Statele cele tari ale Europei nu dau acestoru popore decatu numai simpatie, s'aru cuveni ca noi sa le damu chiaru sörtea tieri nostre? Dara de nu voru isbuti ei, ce devenimu noi? Ce devine patri'a noastra? Cine opresce pe patriotii cosmopoliti, pe devotatii liberarii poporeloru, sa nu se strecore, sa nu se duca a-si versa sangele generosu in Poloni'a seu in Ungari'a? — Este liberu fia-care, sa-si dea sangele acolo, unde-lu trage anim'a, si vomu admirá, si vomu fi mandri, ca s'a versatu si sange romanescu pentru liberarea vecinilor nostri amici Poloni si Unguri; cu sörtea tieri nostre in sa, cu sörtea acestei patrie, — pentru care noi nu amu facutu nimicu inca, — aru fi nu numai o imprudentia, dara aru fi si o crima sa ne jocamu! Consangeni nostri Italiani, cari ne indamna pe noi sa ne sacrificamu pentru Unguri; cari ceru sacrificarea noastra in asardu, pentru ce nu indamna guvernulu lor sa dea unu ajutoriu potinte si eficace Unguriloru? — Eata Fiume, eata totu litoralulu Iliriei i ascapta cu bratiile deschise! Mergemu si mai departe, — si dicemu: Incépa ei, si ne vomu gandí si noi, ce trebuie sa facemu. Si apoi, candu Italianii ne indamna la un'a ca acést'a, asiguratú-s'au ei, cum stau Ungurii cu cele cinci (?Red.) milliöne de Románi din Austri'a? Credemu, ca aru fi imprudentia sa mergemu cu intrebările mai departe; noi amu fostu si suntemu de parere, ca guvernulu Domnitoriului se porca cu tota demnitatea si cu tota umanitatea cuvenita unui Statu liberele, tolerante, dara neutru, atatu in privinti'a Poloniloru, catu si in privinti'a Unguriloru; si ca nici unu omu cu minte, fia chiaru Polonu seu Unguru, nu poté cere nimicu mai multu dela noi astadi.

Sa lasamu dara pe cei ce au invocatu totdeun'a baionetele straine a sprijini privilegiete lor, si sa cautamu a organisa si a intari Statulu nostru, cum sa potemu fi siguri acasa la noi si cum sa potemu veni si chiaru in stare a poté ajuta si pe altii; sa inchidemu cu desevarsire cartea strainatatii si sa deschidemu numai pe a tieri nostre; sa ne imaginamu, ca suntemu despartiti astadi de tota cealalta lume printr'unu zidu ca alu Chinei, si sa ne punemu cu totii la lucru, prin giurulu Domnitoriului patriotu ca albinele ingiurulu matcei, spre a ne cladi Statulu, a-lu organisa si a-lu face sa prospere prin tote bunurile sele. Nu avemu resbelu cu nimeni, suntemu in pace cu tota lumea; nu amu datu nimeni ocaziune de ura; din contra, uitamu

tote griefurile ce amu fi in dreptu sa avemu contr'a celoru ce pretindu dela noi lucruri nedrepte, numai sa ne lase in pace. „Candu Europ'a este monarchica, noi nu potemu sa fimu decatu monarchisti; candu Europ'a va fi republicana, vomu fi si noi republicani“, — a disu unu amicu alu nostru in Divanulu ad hoc; — noi dicemu astadi: Candu Europ'a este indiferente pentru natiunitatile sufferinde, noi nu potemu sa damu acestoru natiunitati decatu numai simpatie; candu Europ'a va interveni prin fapta pentru liberarea poporeloru subjgate, atunci vomu fi si noi in actiune!

Sabiu in 7 Maiu. Escellentia Sea, Parintele Episcopu Andreiu Br. de Siagun'a pleca asta diminetia la 5 ore la scadele din Elöpatok si Covasn'a, spre a-si cerca reintregirea sanatatii celei sbuciumate. Unu micu cercu din cei mai de aproape ai Escellentiei Sele se aflase la resiedintia, spre a-i ura calatoria fericita. Si noi unimu cu aceste manifestatiuni sincere cele maicalde ale nostre urari, ca Domnedieu sa-lu porce in pace si sa-lu readuca intregu si sanatosu la Scaunulu archipastorescu, care tocmai in aceste zile de transitiune are cea mai simtita trebuintia de carm'a Preasfintiei Sele. — Audimu, ca P. Archimandritu Popasu, dupa cate-va zile venindu la dieta, va lua carm'a interimala a lucruriloru bisericesci. —

Sabiu in 9 Maiu Apropierea dietei se cunoaste de pe venirea ablegatiloru, cari de cate-va zile se vedu totu mai desi prin Sabiu. Dar prin numerulu celoru ce vinu transpare si numerulu celoru ce nu voru veni, intre cari voru fi unii din cei mai escelinti membri ai dietei. Ablegatii magiari, precumu se vede, nu voru sa intre in dieta nici de asta data; caci in cele mai multe locuri se alesera totu deputatii de mai nainte, cari de siguru nu-si voru schimba politic'a, pecandu pe aiea, unde se alesera ablegati noi, acestia inca suntu mai infocati uniunisti, prin urmare si mai infocati inimici ai constitutiunei imperiale, decumu fara cei de mai nainte. — Preste totu se pare, ca lumea nu va urmari lucrurile dietei presinti cu atentiunea si interesulu, ce s'aru cuveni in astfelu de impregiurari reprezentantiei provinciale. —

Din tier'a Barsei, in Aprile 1864. Vietia clandestina! Candu vietuimu in timpuri grele, candu tote treburile mergu atatu de reu, candu negociulu imbrancesce, candu creditulu dispare, candu harthiile si politiele perdu din valöre, candu abea pre langa o mare sbuciumare mai potemu implini dările si ne mai potemu sustine: se pote, ca sa ne coplisisca si vietia clandestina ca o alta calamitate?! Aru fi dorere, aru fi testimoni tristu, pentru ca se molipsescu omenii si pe aici cu acesta bola gangrenosa. Si ore sa se fia intinsu acestu pecatu si asupra acestui coltiu de tiara, care pan'acumu era modelu in evlavia? Ore sa schiopeteze cu moralitatea si omenii de pe aici? Astfelu vorbescu si se intreba betranii nostri pe aici, cari avendu inaintea ochiloru lor vietia cea de modelu din tineretiile sale, ce era pe aici, se mira despre cea de acumu. Sa descercamu putinu intrebarile lor si sa vedemu, incatu au dreptu a se mira si a se lamenta asiá dorerosu. Au dreptu sirmanii betrani, ca traimu in timpuri grele si fara castigu, dar totusi erau cu multu mai grele cele din timpurile lor, candu invasiile Turciloru strabateau pana aici; candu paganii jefuiau si maltratau si dupa aceea ne lasau boatele epidemice din orientu asupra noastra; ear adi candu ne apara D-dieu de acelea, n'ar fi sa vietuimu cu cuviintia? Au dreptu, ca moralitatea de pe atunci si evlavia erau cu multu mai in flöre, ear vietia clandestina era forte rara; au dreptu, ca ast'a ne ruineza, caci strabuniloru nostri

acést'a sí lucsulú li-au ajutatú sa cada in perire; au dreptu, ca unde e víctia clandestina, nu póte fi moralitate. Ear la cea din urma întrebare: ca s'ar fi întinsu acea bóla sí la noi, remanemu surprinsi, trebuie sa fimu mai cugetatori. Noi ne aflámu pe locurile acelea, care suntu luate de modelu moralitáti, sí de aceea precátu amu vré sa crutiámu pat'a acestoru locuitori, pe atát'a amu dorí sa cutediámu a taiá gangren'a afundu sí asiá a delaturá bóla. Deci dara 1) sa vedemu, esista pe aici o asemenea bóla periculósa? 2) sa vedemu urmárele eii, sí a 3) ca ce medicina necesaria s'aru cere la ea?

1. Cumca sa fia unu astfelu de reu ingiurulu nostru, ne-amu incredintiátu de plinu chiaru dela Preoti. Sí dieu durere, ca suntu in poporulu mai de josu in drépt'a Timisiului peste suta sí in steng'a in câteva sate preste 200, dí dóue sute concubinate. Cáti betivi, cáti desblevuiti sí cáti militari licentiati facu logodne sí nunte formale, fára a merge la biseric'a! Cáti blastemati, cáror'a li s'au uritu lucrulu, parasescu muierile loru, cu copiii intr'unu locu sí traiescu in nelegiure cu altele intr'altu locu! Amu vediutu cu ochii, cumu astfelu de nupturienti nelegiuiti, cari si-au datu mán'a prin gradini, avendu fii ilegali, dupa ce-si impartira perulu cu furc'a, venira la D. Protopopu sa-i desparta! Acestu domnu i-au sí despartítu — pre unulu intr'o temnitia, sí pre altulu in tr'alt'a. Incremenimu audíndu de acestea pe aici. Dar sa audímu mai antáiu in putíne cuvinte urmárele acestor'a. 2. Presupunendu, ca voru urmá fii, óre ai cui suntu acei fii? Ai nimenui. Pre cine mostenescu acesti'a? Pre nimenea. Ce va esí din ei? Proletari sí ómeni rei de totu feliulu; cáci cu exemplele parintiloru crescú fii. Apoi va lipsí moralitatea; va lipsí rusínea, voru cresce naravurile rele sí se voru latí, sí asiá voru duce pre omu la urgia. Ce e de facutu? Nimic'a mai multu, ci cu o óra mai curendu sa cautámu 3) Medicin'a, carea e cea cunoscuta: e indatorata sí pré indatorata medicin'a prin ordinatíunile archiereesci, intre altele cea cu nr. 952.859, ordinatíunea In. Ministeriu cu nr. 1852.859 sí a Inalt. Guvernu cu nr. 8953.1859, care tóte suna, ca sa se arete sí sa se pedepsésca acesti concubinatori de cátra dregatoriile competente, ear militarii licentiati sa se arete la dregatoriile loru militare, dupa care trebuie sa fia chiamati la Regimentele loru. Apoi ordinatíunea P. O. Sc. Protopopescu dtó 23 Iuniu nr. 192.858 care suna: Amu întielesu, ca bájbaie de traitori in nelegiuri, sí asiá se ivesce unu feliu de ciurma asupr'a poporulu nostru; de aceea se poruncesce cu tóta strajnici'a: 1) Ca 'ndata sa-i aretati la oficiulu competente, 2) Sa-mi reportati la tóte 3 luni despre acestia, eara celu lenesiu sa scie, ca va fi aretatu Scaunulu Episcopescu. (De ce nu sí celu diliginte?) O asemenea ordinatíune s'au repetítu in fia care anu, in sa bóla cresce. Raporturile, audu, ca de unde au mersu au mersu, dar tóte intr'acolo, ca dregatoriile politice séu asculta cu o urechia cá sa easa pe cealalta, séu i tine o dí prinsí sí apoi acei concubinatori traiescu in fála mai departe. Oare biseric'a n'are mijlóce de indreptare? Canonulu Apostolescu 18, Canónele sob. alu 6. 5 sí 86 Vasile Can. 59 alu lui Nikifor Can. 33 ce 'ndatoréza?

Amu scrisu aceste, ca díce Proroculu Isaiia la cap 8 v. 1-15. Ia-ti o harthie sí scrie in tréns'a, ca slabescu multi din trénsii; se incurca, cadu sí se sfarama etc. sí iarasi Isaiia c. 58 v. 1.: Striga cu tarie cá o trambitia, sí spune poporulu pe catele loru.

B.

Din Galiti'a. Despre starea politica a tieriei n'avemu sa spunemu nimicu deosebitu: tacere sí acceptare, — eata in dóue cuvinte totu ce amu poté díce. In privint'a bisericésca in sa e de insemnatare destulu de mare, ca între Rutenii uniti se renasce dorulu de a se apropiá de biseric'a resariteana. Dorulu acest'a de siguru sta in legatura cu desceptarea natíunala a Ruteniloru, precumu firesce sí cu încercárele preotímei rom. catolice, mari sí mici, intru a stringe sí biseric'a greco-catolica in mesurile absolutistice ale papismulu sí a-i rapí sí acea schintea de libertate constitutíunala ce-i mai remasese prin unirea cu biseric'a romano-catolica. De aceea sí escesulu, ce-lu facura studintii cu profesorulu Czerlunczakiewicz in 13 I Maiu candu veni la prelegeri, (Vedi noutátile de dí!) nu e unu faptu isolatu, nici vine a se computá vreunei ure séu resbunári personale, ci in studintii tumultuanti avem sa vedemu partid'a natíunala, liberala, progressista, ear in prof. Czerlunczakiewicz vedemu estremitatea acelei partide dintre Ruteni, carea e mai papistica decâtu Pap'a, care va sa stérge din biseric'a gr. cat. tóte reminiscintiele remase din biseric'a resariténa, carea in urm'a urmeloru e antinátíunala, iliberala sí regresista. — E unu fenomenu fórte interesantu, ca pecandu vedemu simtiulu natíunala alu Ruteniloru revoltandu-se astfelu in contr'a încercárilor de romano-catolisare sí o incli-

nare de buna voia, nesilita, nefacuta, sincera cátra biseric'a resaritulni, aceeași observare o facemu sí între fratii nostri románi de religiunea gr. cat., cari intorcu spatele cu disgustu decâtu tendintiele ascunse sí pe fatia ale unoru zeloti falsi din mijloculu loru, sí 'n tempurile din urma au imbrátísiatu de nou renduielele sí institutíunile bisericiei resaritene. De aci réntórcerea la portulu resariteanu alu preotímei, dorulu celu inflacaratu de Sinóde etc. etc.

Eata ce se scrie lui „Botschafter“ in privint'a acest'a din Leopole in 14 Maiu. „De mai multu tempu se totu aretara aici între preotímea mai tinera gr. catolica încercári multu resolute, de a se lipí in lucruri rituale de biseric'a neunita grecésca, va sa díca a se departá de cea greco-unita. Preotímea demandá, a nu se bate clopotielulu prin biseric'i, a se priimí s. cuminecatura standu etc., ba incepú a portá sí barbe lungi, cá preotii russesci, romanesci sí grecesci. Preotímea mai inalta se improtívú cu resoluteti'a acestoru încercári, púrcedatóre mai cu séma din partea ultranátíunaliloru (!Red.), sí zelosii de un'a sí de cealalta parte se polecra unii pre altii schismatici. Treab'a veni la frecári sí certe, in cari se amestecara sí Polonii prin jurnalele loru, luandu partida pentru unitii cei rigorosi, — ceeace in sa in tempurile din urma, candu Polonii deodata incepura a fraternisá cu Rutenii, incetá. Ambele partide sí aflara reprezentantii: ceea intr'unu professoru strinsu uniunisticu alu facultatíi teologice (Czerlunczakiewicz Red.), cealalta in elevii acestui'a, cari, celu putinu parte, nu inclina multu spre unione sí suntu fórte natíunali, in elevii seminariulu grecescu. Pecandu acestia dorira, cá profesorulu loru studiulu seu, care se predá amesuratu ordinatíuniloru in limb'a ruténa, sa-lu predeá in limb'aruténa, sí neglesera in modu batatoriu la ochi prelegerile lui, acest'a aretá pre ceice frecuentara reu, privindu-i cá pre nisce schismatici, sí prin totu feliulu de presupuneri miraculóse, asprime mare sí tractare vatematóre provoca asupr'a sí esacerbarea loru, asiá incátu in fine asta diminétia se facú unu escesu brutalu, care, de nu intreveniá unu professoru de alta facultate, aru fi mersu sí mai departe. Venindu adica profesorulu de Teologia in colegiu, fu bombardatu cu injuraturi ordinare sí cu óue, fu aruncatu din scóla cu olaláu sí cu siuete enorme, pe ambitu lu incungiurara studintii de tóte pártile sí-lu tractara in asemenea modu, pána candu veni la midilocu unu professoru de alta facultate sí-lu scapá din multímea furiósa in museulu seu. Scandalulu brutalu, precum se vede din óuele aduse prin buzunare, a fostu pregatitu, ba o parte mare a eleviloru, preste obicei, se armase cu betie, va sa díca se pregatise sí la altecelea, nu numai la cuvinte resunatóre. Aru fi fórte de doritu, cá intrevenirea energiósa sí nepartinitóre a senatulu academicu sí a consistoriulu sa delature dupa potintia inversiunarea mutuala, din carea se nascú acestu cravalu uritu. Escesulu acest'a e cu atát'a mai deplorabilu, cáci nu e numai urmarea unei colisiuni isolate sí destramate între unu profesorú sí ascultatoriú lui, ci parte mare este icón'a certeí din launtru între dóue partide.“

Leopole in Aprile 1864. Multu stimat domnule Redactoru! De ne uitámu in díuariulu ori cárei natíuni, aflámu in fie care timpu colonne pline insirate cu numele braviloru, ravnitoriloru, ostenitoriloru cu zelu sí marimosiloru, cari se jertvescu pentru binele confratiloru sei. Sí noi, fiiú natíunei románe, aflámu destui barbati cu astfelu de rávna; sí cu tóte ca adeseori modesti'a ne retrage, a descoperí aste nobile nume, aretándule publiculu, eu in sa nu me potú supune acest'eí taceri, — ba asi lucrá chiaru sí in contr'a cugetulu cu ea, carele aspru m'ar mustrá, a trece cu vederea zelulu confratelu. In Leopole, capital'a regatulu Galitiei, este asediata o garnisóna a regim. Archiducele Iosif nr. 37, pe lánge care, suntu particulariú sí din alte regimente feciori spre servitiu ordinati; in care corpu feciori románi se afla peste 2000. Cá pastoriú sufletescu — de legea ortodossa — le sta inainte vredniculu Par. Ioann Dumbra va, capelanulu numitului regimentu. In Leopole se afla sí o bisericutia (paraclis) a sf. Treime pentru suflete ortodocse. Vina, frate! in fia care dumineca sí serbatóre, dupa sfársítulu sf. Liturgii, sí audi pre zelosulu pastoriú, adapándu turm'a sea cu cele mai de frunte invetiaturi despre cunoscintii'a celei mai inalte fiintie; vedi bisericuti'a plina de ai sei, sí ai mai altoru confessiuni! — Ast'a, aru díce multi, e oficiulu. Eu in sa respundu: Cei mai putini numai o facu. — Asculta mai departe, frate! Unu fecioru stricándusi moralulu prin sotietáti feliurite rele, — ear' mai alesu unu militarú, ocupatu cu servitiulu, perde lesne voi'a, spre a corespunde bunei crestinatáti, — deci dara nu-i destulu numai prin predica in dumineca sí serbatóre a radicá sufletele cadiute, ci se cade a curati moralulu stricatu, sí 'n adeveru Par. Ioanne Dumbrava, simtínduse cá duchoynic, nici ca se multiamesce cu atát'a, ne crutiandu-si timpulu, jert-

vindu ór'a libera pentru ai sei. In fie care séra la timpul vecerniei, gasesti paraclisulu plinu cu feciori. — Bunulu parinte impartasiesce unor'a invetiatur'a despre cunoscinti'a lui D-dieu, altor'a cantári bisericesci si tipiculu, si iarasi altor'a intielegerea literelor, cari nu potu citi. — Si astea leau produsu cu asiá bunu sporiu, incátu toti fecorii, cari din inceputu cu nevrerea, acum care de care, cu celu mai mare zelu se silescu a fi fruptulu acestoru nobile ostenintie. — Bolnavii gasescu in elu adeveratu mangaitoriu; si care erá de elu cercetatu, fia si cu cea mai cruda inima, se intórce cátra adeveratulu D-dieu. — Aici de si lipsescu cárti in limb'a romána, totusi acestea le cumpera din locuri depártate impártindu-le pela feciori. — Si vedi, fructulu ostenelei acestui parinte lauda prin cantári si rogáciuni numele celui de susu. — Ajuta Dómne!

Unu studinte románu.

Din Bucovin'a. In siedinti'a dietala din 9 Maiu veni la desbatere propunerea d. professoru Ioanovicu privitóre la tinerea serbatoriloru si domineceloru: cá adica sa se respecteze si serbatorile bisericeii orientale. Pentru preconsultarea obiectului se alesese o comisiune, carea preparase in privinti'a acést'a o lege speciala, ce se si priimi din partea dietei cu putine modificári. Pentru casulu, candu asupr'a proiectului de lege nu s'aru aduce vre-o hatarire, propusese abl. Mikulitsch a se decide: 1) cá sa fia rogatu regimulu, cá 'n cea mai de aprópe sesiune a Senatului imperialu sa aduca o lege fundamentala privitóre la tinerea in santienia a serbatoriloru, care lege apoi dupa sanctiunarea eii sa se tramita dietelor provinciale spre pertractare amesurata; 2) sa fia rogatu regimulu imperatescu, a staruí baremu pentru cercare, cá Archipastorii bisericeii rom. catolice si orientale sa se intrunésca intr'aceea, cá sa se stérgea serbarea indoita a serbatoriloru, introducendu-se calendariulu comunu. — In aceasi di d. Br. Alecu Petrino, renumitul aperatoru alu drepturiloru patriei, natiunei si bisericeii sele, depuse mandatulu seu de ablegatu dietalu. —

Varietáti si noutáti de di.

(Darude mirésa.) In Sea Archiducele Iosifu, care 'n 12 Maiu c. n. s'a casatoritu cu Princes'a Clotilda din Coburg-Gotha, a daruitu miresei sele o diedema, in care se afla unu rubinu, ce se pretiniesce cu 60,000 fl.

(Modelu de stilistica romána.) In nr. 35 alu „Gazetei“ se publica unu concursu din partea In. Guberniu reg. transsilvanu, care-lu recomandámu atentunei filologiloru románi. Erá bine póte, sa se fia pusu de ceea parte si o traductiune germana séu magiara, cá sa se 'ntieléga barem.

Bugetulu Vienei pe 1865 arata sum'a venitului cam de 7 $\frac{1}{2}$ milliône fl.

Pentru teatrulu serbescu din Neoplant'a (Novisadu) sa se fia adunatu dela negotiatorii serbi din Vienn'a 900,000 fl. —

(Frisure nóue pentru dame.) In Parisu a mai facutu mod'a unu progresu: au introdusu adica frisure de dame cu inscriptiuni. Inscriptiunile acestea se cuprindu in tablitie de argintu, auru etc., pe cari este scrisa câte o sentintia séu câte unu proverbu. — Dela tablitie pâna la cornitie e inca numai unu pasu! —

(Ecessu in Leopole.) Professorulu greco-cat. Czerniczakiewicz, acelu zelotu, carele sa fia dísu deunadi depe catedra, ca biserica resaritena este sinodulu diaboliloru, fu 'ntempinatu de studentii lui propri cu strigate si fluierate, si voindu a-si ocupá catedra, fu aruncatu cu óie, ce le cumperasera seminaristii anume spre scopulu acést'a. Mai multi professori dela facultatea juridica, cari voiau sa potolésca scandalulu, nu fura ascultati, panacandu se amenintia tumultuantiloru cu intevenirea militiei. Casulu acést'a aru trebú sa fia de 'nvetiatura pentru toti zelotii fanatici. —

(Ból'a Papei.) In Rom'a erá scrisa de curendu pe un'a din statuele Papei urmatóreá gluma spirituósa: Ce-i este? Tumore (o umflatura.) Din ce? Sterge pre T: umore (umediela.) Ce va fi urmareá? Sterge pre M: more (móre). Candu? Sterge pre M: ore (in câte-va óre.) Si cine va veni in locu-i? Sterge pre O: RE (regele.) Care? Sterge pre R: E (Emanulu.) —

Principatele románe unite.

Díu'a de 2 Maiu este o dímare, remarcabila si plina de urmári grave pentru Romani'a: Camer'a s'a dissolvatu. Cititorii nostri sciú din scirile, ce ne amu silitu a li le comunicá dupa potintia din Principate, ca conflictele intre Guvernu si Camera, adica intre ministeriu si diet'a tieriei, deve-

niseru totu mai inflacurate, pâna candu in fine Camer'a dete ministeriului de fatia unu votu de ne'ncredere. In statuti constitutiunale o astfelu de mesura cumpanesce fórte multu si trebuie sa traga dupa sine ori dimisiunarea ministeriului, ori dissolvarea Camerei; cáci altmintrea impedecandu-se un'a pre alt'a poterea legislativa (Camer'a) cu poterea esecutiva (ministeriulu), lucrurile se paraliséza, si tempulu trece cu certe seci si cu frecári neroditóre. Domnitorulu n'a demisiunatu ministeriulu, ci a dissolvatu camer'a. Noi totdeun'a amu fostu de parere, ca cele dóne rane grele, ce slabescu corpulu Romaniiei, suntu legea electorala, carea dreptulu de alegere si de alesu in Camera lu léga de cáti-va boieri cu pung'a grósa, pecandu sutele de mii de barbati, cari pórtá sarcinele tieriei si dau victile sele pentru tíera, suntu eschisi dela acestu dreptu; precumu si starea cea deplorabila a tieraniloru, a cároru sórte chiaru si Russi'a cea „barbara“ o usiuréza pe dí ce merge, numai ciocoiulu nerománu din Romani'a continua a o sustiné. Si asiá, de óre ce camer'a tocmai de aceste dóne legi s'a feritu mai tare si s'a totu coditu de adi pe mâne cu votarea loru, noi aprobámu pasulu Domnitorului Romaniiei si urámu tieriei multu cercate nainte de tóte o camera nóua, conchiamata pe base largi, liberale si adeveratu constitutiunale, carea apoi, mâna 'n mâna cu Guvernu, sa voteze acele legi, de cari atárna mantuirea si venitoriulu Romaniiei.

„Bucimulu“ din respectu cátra acést'a dí s'a 'mbracatu de nou in vestmentu rosiu serbatorescu cu litere aurite. Sa-lu lasámu de aci 'ncolo sa vorbéscu elu in elocuintele seu limbagiu. Eata ce díce „Bucimulu“ despre acést'a dí.

„Acést'a camera, fára valóre in esenti'a ei, devenise illegale, dupa desevarsít'a Unire a Romaniiei libere, si fára capacitatea ceruta, spre a presidá organisarea tieriei. Necontenitu in lupta cu poterea esecutiva, si nepotendu-se invoi cu sieptesprediecele ministerie schimbate, gonite si date in judecata de cátra dens'a, trebúia sa vina díu'a, in care sa se curme acést'a lupta neroditória si impedecatória organisárei si aplicárei ideiloru progresiste, reclamate de cátra poporulu románu si de cátra civilisatiunea actuala a Europei.

Tóte luptele acestei camere au fostu contr'a libertáti si contr'a egalitáti tutoru Romániloru inaintea legiloru, precum s'a doveditu prin atátea acte, incátu este de prisosu a ne mái silí s'o dovedimu. Raportulu comisiunei asupr'a legeru rurale data de cátra guvernu in acést'a camera, vorbesce atátu de deslusitu, arata atátu de lamuritu, cari au fostu intentiunile oligarchiei pentru improprietarierea plugariului románu.

Acést'a lege a ocasiunatu blamulu maioritáti Camerei datu guvernului, ce a presintatu acést'a lege. Domnitoriulu negresitu ca n'a mai credítu de cuviintia, ca trebuie sa sacrificie si pe acestu alu sieptesprediecele guvernu alu seu essigenteloru unei camere cu rea vointia, si care nu represinta adeveratele interése ale natiunei. A tramisu prin mesagiulu seu unu proiectu de lege electorala acestei camere, spre convocarea unei alteia, cu care sa se póta operá lucrările cele mari spre organisarea tieriei si spre intarirea si civilisarea Statului románu. Din momentulu, candu o lege electorala s'a depusu pe biuroulu acestei camere, s'au trasu negresitu tóte celelalte proiecte de legi date mai dinainte, si s'au curmatu tóte celelalte lucrári ale camerei; si acést'a nu prin surprisa, cáci a fostu anuciata in program'a acestui ministeriu si repetita de atátea ori de pe tribuna de cátra primulu ministru alu Domnitoriului. Camer'a a fostu convocata acum in sesiune estraordinaria, numai pentru a desbate si a votá legea electorala, pentru nimicu mai multu. Cum s'a portatu in sa maioritatea acestei camere in cea d'antáiu siedintia a acestei sesiuni estraordinarie?..! Representantii oligarchiei, vediendu ca le scapa din ghiare prin acést'a lege poporulu románu, robitu loru, a impinsu excessulu pâna la turbare, in fati'a unui guvernu liniscitu, demnu si tare prin convictiunea principiiloru ce represinta. Unu número de deputati voira sa improviseze o motiune violinte, trecendu peste tóte cuviintiele parlamentarie si in dispretiulu tuturoru formelor constitutiunei. Atunci ministrulu credíu de cuviintia sa curme scandalulu prin citirea mesagiului de dissolvare a camerei. Nu apucá sa se urce bine pe tribuna, si deputatii, cari intielesera ceea ce cuprindea charth'a, ce voiá sa citésca ministrulu, incepura a strigá cu atát'a violintia, a apostrofá in tóte modurile pe ministru, a amenintia si a face unu sgomotu atátu de selbaticu, incátu ministrulu, nepotendu citi mesagiulu in midiloculu strigáriloru de totu felu, rosti numai, ca acea charthia este mesagiulu domnescu de dissolvare a camerei, aruncá mesagiulu pe biuroulu camerei inaintea presiedintelui si esí din camer'a tumultuósa, lasandu-o in certe neintielese, unde cei mai multi din deputati strigau pe cátu le luá gur'a, fára sa se mai intieléga unulu pe altulu. Motiu-

nea, despre care vorbiam, remase nehotată, și președintele camerei potu să facă a se auzi cuvintele: Camera este disolvată! — Sgomotul era atât de mare; cei mai înverșunati dintre reacționari se răpădăra până la bancă ministrilor; spaimă cuprinsă pe cei mai mulți prin propriile lor escuze, și vre-o câți-va, desperându a mai găsi uși, sară pe ferestre!

Amenunțele acestei ședințe se voru descrie și se voru povesti multu timp, precum se descrie și se povestesc despre cele petrecute în ziua din urmă a aceluia, ce nu mai suntu. Camera oligarhiei s'a desființat; o camera națională i va lua locul, și România se va constitui de către toți pe baze largi și solide, sub auspiciile Alessului ei; eara ministrul Cogălniceanu va avea gloriă, c'a smulsu oligarhia și c'a plantat în locul ei democrația în patria sa.

Astfel se sfârși cu această camera, care a viețuit atât de reu. În cătu pentru noi, știu toți aceia căroră va fi cădatu ver-o dată în mână unu singuru numeru alu acestei foi, c'amu strigat'o neconținut în totu modulu și pe toate tonurile, că disolvarea acestei camere va fi salvarea patriei. Este de prisos dară a mai vorbi, și ne parămu în vestminte de serbatore, că sa serbăm această fericită zi. Traiescă Domnitorulu și guvernulu seu! Traiescă democrația!

Domnitorulu aduce la cunoștință țerei disolvarea Camerei prin unu decretu din aceeași zi, la care se alătură totdeodată alte două acte de mare însemnatate: unulu legea cea nouă electorală, cunoscută în elementele sale și lectoriloru nostri din nr. 33. a. c. alu acestei foi, altulu unu „statutu desvoltatoriu conventiunei din 7/19 Augustu 1858.“ În acestu statutu se proclama, că conventiunea dela Parisu din 7/19 Augustu 1858 între curtea suzerană și între puterile garante autonomiei Principatelor—Unite este și rămâne legea fundamentală a României; dar prin alegerea îndoita din 5 și 24 Ianuariu 1859 și prin desființarea comisiunei centrale au devenit trbuincioșe unele schimbări în conventiune, și schimbările acestea se aducă la cunoștință poporulu în acestu „statutu desvoltatoriu.“ Esșința acestui statut, compus din 28 articuli, e, că Domnitorulu stringe mai tare frânele guvernării în mână sa și între ministeriu și camera mai crează unu corpu, numitu corpu ponderatoriu, care va constă din mitropolitii țerei, din episcopii eparchiali, din antaiulu președinte alu curții de cassatiune, din celu mai vechiu dintre generalii armatei în activitate, și încă alți 64 membri, cari se voru numi de Domnulu. — Ambe aceste acte dar, legea electorală reformată și statulu desvoltatoriu etc. se accludu la decretulu domnescu, cu aceea, că poporulu român sa se declare prin: Da și Ba, deca priimesce ori nu priimesce aceste acte. Poporulu se convoca a răspunde la aceste întrebări în zilele din 10 până'n 14 Maiu; chemati la darea acestui răspunsu suntu toți Românii în versta de 25 ani, cari se bucură de drepturile lor civile și politice și cari prin legea comunala însușesc condițiunile de alegatori comunali, cu excepțiunea prevediută în art. 22 alu legii respective. Așă dar eata aprôpe de realizare votulu universalu! De ce rulu, că România sa treacă fericită peste această criza grea, peste acestu salto mortale politicu, care pôte fi înștitu de cele mai fericite, dar și de cele mai funeste urmări. Sa sperăm, ce e mai bunu! Geniulu României fia cu densă!

Conferințele din Constantinopole, menite a regulă referințele monastirilor „inchinate“ și apoi și toată cauză principatelor, se voru începe cătu de curendu; „Pressă“ din Vienna crede, că nu mai e departe tempulu, candu principatele române unite se voru smulge și de sub suzeranitatea Portii otomane, și astfel în curendu vomu poté vedé la Dunarea de josu unu stat romanesc de totu independente. — La casulu acestă fia de aură gură „Pressei“

Prospectu politicu.

În ședința conferinței de Londră din 5/17 Maiu împoternicitii Austriei și Prussiei aduseră propozițiunile loru privitoare la o pace definitivă, cari propozițiuni împoternicitii danesi le priimira, pentru de a le aduce la cunoștință guvernulu lor. Ședința cea mai de aprôpe va fi în 16/28 Maiu, pecandu se va ascultă declarațiunea Daniei și se va aduce deciziune în privința prolongirii armistitiului. Așă spune unu telegramu alu „Herm. Ztg.“ etc. —

Situațiunea Daniei e foarte turburată. Patriotii cei mai cu sânge rece cred de acumu, că ducatele Schleswig-Holstein suntu pierdute; cei mai înșocati voru să duca luptă până la estremu, că mai bine sa pără Daniă dintr'odată decâtu pe rendu. —

Redactoru răspunditoru Zacharia Boiu.

În camera italiană mai mulți deputați ceru de nou, în diverse moduri, a declară Camera, că Roma este de neîncungurată trebuința pentru regatul Italiei. Regimulu nu s'a slobozitu la această chestiune, carea astfel se temporisă. —

Moldo — România a devenit de nou obiectu de ordine a țării în politică Europei. Foile austriace nemțesci, firesce, injură ce le ia gură asupra Domnitorulu moldo-român, numindu-lu Napoleonu celu micu etc. și tragendu atențiunea Austriei, Rusiei și Turciei cu toată serioșitatea asupra celor ce se petrecu în principate. Ele credu, și mai bine dicendu pôte, se facă a crede, că n'adeveru Domnitorulu României a facutu o lovitură de stat prin mesură această și apela la masa poporulu necultu, pentru de a surpă inteligența țerei. Ôre ce aru dice ele, candu li s'aru documentă matematicesce, că tocmai inteligența țerei că atare până acum n'au avutu facultatea de a intra în camera, deca nu cum-va compania punga mai multu decâtu capulu?! Încătu știu noi, în camera de până acum n'a ședintu d. e. unu singuru professoru că professoru, — lucru ne mai auditu în staturile moderne civilizate! și că tocmai prin legea cea nouă Principele va să efectueze, că sa fia reprezentat după potința toate clasele locuitorimei, ear nu că până acum sa se cumpanesca valorea deputaților numai după sutele de galbini! — Insa precum paserea de pe pene, așă și aceste încuse asupra guvernulu românesc se cunosc de pe glas. — Suntemu curiosi, ce voru dice aceste foi, cari striga acum, că conventiunea de Parisu se calca în picioare, candu voru vedé statutulu amintitu mai susu, în care se dice expresu, că legea fundamentală a țerei este și rămâne conventiunea de Parisu?!

Tocmai pecandu încheiamu, ne aduce „Bucimulu“ nr. 226. proclamațiunea, ce o emise Alexandru Ioann I. către poporulu. Seu totu în ziua disolvării Camerei. O vomu comunică publiculu nostru în nr. venitoriu. —

Nr. 8—1

EDICTU.

Prin care Constantiu Migea din Căcovă, scaunulu Selișcei, carele de 7 ani au parasitu pre legiuță sa soția Mariă nascută Ioann Mileusiu totu din Căcovă, fără a se ști locul aflării și modulu petrecerii lui, se provoca prin această, că în terminu de unu anu dela datulu de fată negresitu sa se înfășșeze înaintea scaunulu protopopescu subșrisu, pentru-că la din potrivă, processulu matrimonial asupra-i pornitu, se vă otari și fără de elu în întieșșulu ss. Canone bisericesci.

Sabiu 1 Maiu 1864.

Scaunulu protopopescu gr.-res. alu Tractulu Sabiului I. că foru matrimonialu.

Ioann Hanniă m. p.

Protopopu.

În nr. 36. fată 147 s'au stracurat în contribuții pentru fondulu juristilor și numele ddloru Laázár György și Ioann Teocu, ambii cu câte 1 f., cari însa numai au subșrisu, dar n'au platitu, prin urmăre vinu a se lasă afara din numerulu contribuitoriloru.

Preturile de piață

din Sabiu, Martiu 8/20 Maiu 1864.

	fl.	xr.
Grăulu de frunte, galé'a nemț. (Metzen) *)	3	73
„ de midiloca „	3	47
„ de cода „	3	20
Secar'a galé'a nemțesca (Metzen) *)	2	13
„ de midilocu „	2	7
„ de cода „	2	—
Ovesulu de frunie, gal. nemț. (Metzen) *)	1	67
„ de midilocu „	1	60
„ de cода „	1	53
Cueuruzulu galé'a nemțesca (Metzen) *)	2	—

*) 3 galete nemțesci suntu 2 galete ardelenesci.

Bursă din Vienna 8/20 Maiu 1864.

Metalicele 5%	72 75	Actile de creditu	193 60
Imprumulu nat. 5%	80 20	Argentulu	113 75
Actile de banca	781	Galbinulu	5 45 5/8

Corespondința.

I. S. în Saschizu. Rectificarea ce ni o tramiti, e subșrisă de D-Ta cu mână proprie; corespondința, ce ni o-ai tramisu, asemenea de aceeași mână; pre cine vei dar să demțiesci? Pre D-Ta însuti? Noi din parte-ne n'avemu nimicu înștra, deca postesci să te bati însuti peste gură. — N. P., F. Răspunsulu Ti s'a tramisu prin graiu viu. — B. B. B. Priimitu cu multiamita; se va face.

Editură și tipariulu tipografiei diecesane.